

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS KONTROLĖ

VALSTYBINIO AUDITO ATASKAITA AB LIETUVOS RADIJO IR TELEVIZIJOS CENTRO VEIKLA

2013 m. gegužės 2 d. Nr. P-20-12-6
Vilnius

Auditas atliktas, vykdant 2012-11-26 pavedimą Nr. P-20-12

Auditą atliko valstybiniai auditoriai:
Laurynas Bilkis (grupės vadovas)
Rita Buidovienė
Mindaugas Valančius

Auditas pradėtas 2012-11-26
Auditas baigtas 2013-04-30

Valstybinio audito ataskaita viešai neskelbiama.
Su valstybinio audito ataskaitos santrauka galima susipažinti
Valstybės kontrolės interneto puslapyje
adresu www.vkontrole.lt

SANTRAUKA

Lietuvos elektroninių ryšių sektorius – vienas sparčiausiai technologiškai besivystančių ūkio sektorių, kurio paslaugų plėtrai būtinos investicijos į elektroninių ryšių infrastruktūrą, įgyvendinant naujus pažangius technologinius sprendimus.

Vadovaujantis Elektroninių ryšių įstatymu¹, elektroninių ryšių veiklos reguliavimas grindžiamas veiksmingo ribotų išteklių valdymo ir naudojimo, technologinio neutralumo, funkcinio lygiavertiškumo, proporcingumo, mažiausio būtino reguliavimo, teisinio tikrumo kintančioje rinkoje, ekonominės plėtos, veiksmingos konkurencijos užtikrinimo, vartotojų teisių apsaugos, reguliavimo kriterijų, sąlygų ir procedūrų objektyvumo, skaidrumo ir nediskriminavimo principais.

Viena Lietuvos elektroninių ryšių rinkos dalyvių yra akcinė bendrovė Lietuvos radijo ir televizijos centras, vykdamas misiją siųsti radijo ir televizijos programas visiems Lietuvos gyventojams, teikiantis fiksuotojo ryšio telefonijos, duomenų perdavimo, belaidžių technologijų fiksuotojo ryšio interneto „Erdvės“, mobiliojo 4G interneto MEZON ir kitas paslaugas.

Lietuvoje veikiantys siuntėjai ir transliuotojai 2012 m. spalio 2 d. kreipėsi į Lietuvos Respublikos Seimą ir kitas valstybės institucijas dėl centro veiklos. Bendrovė, jų nuomone, valdydama esminę infrastruktūrą, būtiną paslaugų teikimui televizijos ir radijo programų siuntimo rinkoje, riboja kitų dalyvių patekimą į šią rinką, nepagrįstai kelia teikiamų paslaugų kainas, tinkamai nepasirengė perėjimui prie skaitmeninės televizijos, neatskiria sąnaudų pagal veiklos sritis ir taip dengia nuostolingos veiklos rezultatus ir kt. Seimas 2012-11-08 nutarimu pavedė Valstybės kontrolei atlikti 2007, 2008, 2009, 2010 ir 2011 metų centro valstybinį auditą.

Susipažinę su centro viešai skelbiamomis 2007–2011 metų finansinėmis ataskaitomis ir nepriklausomo audito išvadomis bei atlikę bendrovės finansinių rodiklių pokyčių analizę, atsižvelgdami į siuntėjų ir transliuotojų keliamas problemas dėl jos veiklos, audito metu nagrinėjome:

- ar paslaugų įkainių nustatymo tvarka aiški, reglamentuota ir vieša;
- ar vykdoma investicijų politika atitinka centrui keliamus tikslus;
- kaip centras įgyvendina prievolę atskirti reguliuojamos veiklos sąnaudas;
- ar centras turi galimybių efektyviau valdyti turimą turtą.

Auditoriai nevertino centro vykdytų investicinių projektų techninių aspektų, kurių vertinimui reikalingos specialios šios srities techninės žinios. Audito apimtis ir metodai pateikti 1 priede.

---

¹ Lietuvos Respublikos elektroninių ryšių įstatymas, 2004-04-15 Nr. IX-2135 (2011-06-28 įstatymo Nr. XI-1552 redakcija).

Audito metu naudota audituojamo subjekto pateikta konfidenciali informacija. Konfidencialūs duomenys panaudoti audito ataskaitoje. Siekiant įstatymų nustatyta tvarka apsaugoti informaciją, gautą atliekant valstybinį auditą, kuri laikoma komercine (gamybine) paslaptimi, ir konfidencialią informaciją bei vadovaujantis Visuomenės informavimo įstatymo 18 str. 1 d., Civilinio kodekso 1.116 str., Valstybės kontrolės įstatymo 38 str. 2 d., valstybinio audito ataskaita „AB Lietuvos radijo ir televizijos centro veikla“ ir joje pateikta konfidenciali informacija negali būti viešai skelbiama ir platinama.

Įvertinę audito metu surinktus įrodymus, pateikiame valstybinio audito išvadas ir rekomendacijas.

Išvados

1. LRRTC, veikianti telekomunikacijų rinkoje, susiduria su ekonomiškai stipriais konkurentais, kurių veiklos tikslas toks pat kaip ir centro – didinti pajamas ir pelną, teikiant telekomunikacijų paslaugas. Skaitmeninės antžeminės televizijos programų siuntimo nacionaliniu mastu paslaugų srityje pagrindinis konkurentas – AB „TEO LT“.

Skaitmeninės antžeminės televizijos prisijungimo būdas, sudarantis 10,7 proc. visų prisijungimo būdų (kabelinė – 58,2, IP – 14,4, palydovinė – 14,2, mikrobangų daugiakanalė – 2,5) Lietuvoje, nėra vienintelis ir labiausiai paplitęs. Pasirinkdami programų siuntimo būdą, transliuotojai atsižvelgia į galutinio vartotojo aprėptį, nuo to priklausančias pajamas už reklamą ir į siuntimo būdo kainą (1 skyrius).

2. Susisiekimo ministerija, valdanti valstybei priklausančias LRRTC akcijas, į bendrovės valdybą paskyrė du asmenis, susijusius su informacinės visuomenės plėtros politikos formavimu, todėl atstovavimo valstybei funkcijos neatskirtos nuo politikos formavimo ir įgyvendinimo funkcijų.

Susisiekimo ministerija ir Ryšių reguliavimo tarnyba joms priskirtas funkcijas elektroninių ryšių srityje vykdo neviršydamos kompetencijos. Ministerija neturi įtakos Ryšių reguliavimo tarnybos veiklai ir valdymui, todėl tarnybos kaip valstybinio reguliuotojo nepriklausomumas užtikrinamas (2 skyrius).

3. LRRTC 2007 m. buvo įdiegta bendrovės veiklų sąnaudų apskaitos sistema, pagrįsta ABC (*Activity Based Costing*) metodu (sąnaudų apskaičiavimo metodas, orientuotas į veiklos rūšį, kurio poreikį kuria produktai ir paslaugos). Sistema parengta vadovaujantis Ryšių reguliavimo tarnybos patvirtintomis Sąnaudų apskaitos pagal pilnai paskirstytų sąnaudų metodą taisyklėmis ir Apskaitos atskyrimo taisyklėmis ir su apskaitos atskyrimu susijusiais reikalavimais (2.1 poskyris).

4. Nuo 2008 metų antžeminės analoginės televizijos ir radijo transliacijų perdavimo (siuntimo) paslaugos, o nuo 2010 metų –skaitmeninės antžeminės televizijos transliacijų perdavimo (siuntimo) paslaugos reguliuojamos valstybės (kainos negali būti didesnės nei šių paslaugų sąnaudos ir protingumo kriterijų atitinkanti investicijų grąža), todėl jų sąnaudų apskaitai LRTC naudoja sąnaudų apskaitos atskyrimo sistemą: atskiria pajamas, sąnaudas, turtą ir įsipareigojimus pagal bendrovės verslo vienetus (televizijos paslaugas – TV, radijo paslaugas – R, duomenų perdavimo paslaugas – DP, kitos veiklos ir nepaskirstomas paslaugas – KT (2.1.1 skirsnis).

5. LRTC parengtą detalųjį metinį apskaitos atskyrimo ataskaitų rinkinį vertina Ryšių reguliavimo tarnyba. Vykdydama jai pavestą funkciją užtikrinti teisingą pajamų, sąnaudų, turto ir įsipareigojimų paskirstymą pagal verslo vienetus, tarnyba inicijuoja ataskaitų patikrinimus (2007–2010 m. laikotarpio patikrinimus atliko audito įmonė, 2011 m. – tarnybos specialistai). Patikrinimo ir audito išvados yra viešos ir skelbiamos interneto svetainėje (2.1.2 skirsnis).

6. LRTC sąnaudų apskaitos atskyrimo sistemoje nepakankamai tiksliai pateiktas turto paskirstymas pagal bendrovės verslo vienetus, nes audito metu nustatyti atvejai, kai:

- turtas faktiškai bendrovės veikloje nenaudojamas, tačiau jis nėra pripažintas nereikalingu, netinkamu (negalimu) naudoti;
- turto vienetas registruotas bendrovės apskaitoje, tačiau priklauso kitai įmonei;
- turto dalis, esanti techniniuose pastatuose, kur talpinama įranga LRTC paslaugoms teikti, naudojama kitai, ne telekomunikacijų veiklai.

Tokio turto nusidėvėjimo sąnaudos patenka į reguliuojamas veiklas ir didina reguliuojamų paslaugų įkainius. Nors nustatyta suma (1,2 mln. Lt) didelės įtakos reguliuojamų paslaugų įkainiams neturi, tačiau yra rizika, kad tokio turto gali būti daugiau (2.1.3 skirsnis).

7. LRTC finansinę apskaitą tvarko pagal Verslo apskaitos standartus ir bendruosius apskaitos principus, tačiau 2007–2011 m. laikotarpiu nesivadovavo Buhalterinės apskaitos įstatymo 9 str., pagal kurį ūkio subjekto vadovas turėjo parinkti apskaitos politiką ir ją įgyvendinti. Apskaitos politiką generalinis direktorius patvirtino 2013 m. balandžio 2 d. įsakymu (2.2 poskyris).

8. LRTC administracija ir valdyba 2007–2011 m. laikotarpiu visų galimybių efektyviai valdyti bendrovės turtą nepanaudojo. Bendrovės turto grąžos rodiklis, kuris rodo viso įmonės turto panaudojimo efektyvumą, 2011 m. siekė 1,4 proc., o 2007 m. šis rodiklis buvo 3,3 proc. Tokia rodiklio kitimo tendencija rodo, kad mažėja bendrovės ūkinės gamybinės veiklos efektyvumas (2.2 poskyris).

9. LRTC teikiamas paslaugas ir jų kainas nustato bendrovės kainų komitetas ir verslo sprendimų taryba. Ne visi priimti sprendimai dėl valstybės nereguliuojamų paslaugų ir kainų yra pakankamai pagrįsti dokumentais. Priimtus sprendimus dėl valstybės reguliuojamų paslaugų kainų tvirtina Ryšių reguliavimo tarnyba, jos skelbiamos viešai (2.3 poskyris).

10. LRTC vykdoma investicijų politika atitinka strateginiuose dokumentuose numatytus tikslus. Per 2007–2011 metus centras iš viso investavo 112,8 mln. Lt telekomunikacijų tinklų modernizavimui ir jų plėtimui: iš jų panaudojo 51,6 proc., arba 54 mln. Lt skolintų lėšų, 48 proc., arba 48 mln. Lt nuosavų lėšų ir 0,4 proc., arba 0,5 mln. Lt biudžeto asignavimų.

Per 2007–2011 metus 49,3 proc. visų investicijų iš skolintų ir nuosavų lėšų buvo investuota į judriojo plačiajuosčio interneto prieigos paslaugos WiMAX (MEZON) projektą. WiMAX projekto sąnaudos į reguliuojamų veiklų įkainius neįtrauktos. (3 skyrius).

11. Per 2007–2011 m. laikotarpį VšĮ Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos skola už LRTC teikiamas paslaugas nuolat augo, susidariusi 2007 m. ji buvo 1,0 mln. Lt, arba 15 proc. viso bendrovės pirkėjų įsiskolinimo, 2011 m. – 10,5 mln. Lt, arba 65 proc. pirkėjų skolos. Didėjant skolai, mažėja galimybės investuoti į veiklos plėtrą ir iš nuosavų lėšų sumokėti valstybei priklausančius 2,64 mln. Lt dividendus, bendrovė turės skolintis ir mokėti palūkanas kredito įmonėms.

VšĮ Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos taryba, tvirtindama radijo ir televizijos programų mastus (transliuojamų programų skaičių ir siuntimo trukmę) ir struktūrą, 2011 m. neatsižvelgė į vykdomos programos „Radijo ir televizijos programų siuntimas LRTC komunikacijų tinklais“ mažesnę biudžeto finansavimą, todėl tai vienas veiksnių, dėl kurio skola didėja (2012 m. – 11,0 mln. Lt) (3.2 poskyris).

Audito metu įvykę pokyčiai:

1. RRT atlieka transliacijų perdavimo paslaugų, skirtų turinio paslaugoms galutiniams vartotojams teikti, rinkos tyrimą. Juo siekiama nustatyti, ar konkurencija transliacijų perdavimo paslaugų rinkoje yra veiksminga ir, jei neveiksminga, įvardyti didelę įtaką turinčius ūkio subjektus ir, prireikus, imtis priemonių skatinti veiksmingą konkurenciją.

2. 2012 m. spalio 29 d. išjungus antžeminę analoginę televiziją buvo sudaryta komisija, kuri parengė antžeminei analoginei televizijai naudoto turto sąrašą ir nustatė, kurią įrangą tikslinga parduoti, o kurią galima panaudoti tolimesnei LRTC veiklai. Šiuo metu vykdomas nereikalingos analoginės įrangos pardavimas.

3. 2013 m. parengta ir vadovo patvirtinta AB Lietuvos radijo ir televizijos centro apskaitos politika.

4. LRTC valdybos sprendimu, centro nepriklausomą veiklos auditą vykdo audito įmonė.

Rekomendacijos AB Lietuvos radijo ir televizijos centro veiklos tobulinimui

Teikiant rekomendacijas buvo atsižvelgta į tai, kad Valstybės kontrolė 2010 m. atliko auditą „VšĮ Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos veikla“. Konstatuota, kad Vyriausybė neįgyvendino 2006 m. pateiktos rekomendacijos „nustatyti LRT skiriamų valstybės biudžeto lėšų planavimo tvarką, apibrėžiant, kokias viešąsias paslaugas ir kokios apimties nacionalinis transliuotojas turėtų teikti visuomenei už valstybės biudžeto lėšas“. Rekomendacija neįgyvendinta ir lieka aktuali.

AB Lietuvos radijo ir televizijos centrui

1. Numatyti ir įgyvendinti priemonės, užtikrinančias efektyvesnę turto valdymą.
2. Siekiant užtikrinti teisingą reguliuojamos veiklos sąnaudų atskyrimą, turta, kuris nenaudojamas telekomunikacijų veikloje, perkelti į verslo vienetą – „kita veikla ir nepaskirstomos paslaugos.

2-ojo audito departamento direktorė

Zita Valatkienė

2-ojo audito departamento vyriausiasis valstybinis auditorius

Laurynas Bilkis